

Wewnętrzne systemy zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do nowych regulacji prawnych

Dr inż. Dorota Piotrowska
Ekspertka bolońska
Politechnika Łódzka

Wyższa Szkoła Nauk Społecznych i Technicznych w Radomiu
26 stycznia 2012 r.

SEMINARIUM BOŁOŃSKIE
„ZADANIA UCZELNI WYNIKAJĄCE Z AKTUALNYCH UREGULOWAŃ PRAWNYCH
DOTYCZĄCYCH KRAJOWYCH RAM KWALIFIKACJI DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
I SYSTEMÓW ZAPEWNIANIA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA”

Założone efekty spotkania 😊

Po zakończeniu spotkania, jego uczestnicy będą potrafili:

- Identyfikować wymagania stawiane są wewnętrznym systemom zapewniania jakości kształcenia (WSZJK) w świetle nowych uregulowań prawnych.
- Definiować założenia do tworzenia wewnętrznych systemy zapewniania jakości kształcenia w uczelni i w jednostkach uczelni.
- Projektować wytyczne dla działania takich systemów
- Identyfikować kryteria oceny PKA stymulujące zakres działania WSZJK

Ważne akty prawne...

USTAWA

z dnia 27 lipca 2005 r.

Prawo o szkolnictwie wyższym

(Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.)

Ustawa – Prawo o Szkolnictwie Wyższym

- Art. 9 pkt 3c) – Minister... określi w drodze rozporządzenia działanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia.
- Art. 66 pkt 3a) – Rektor... sprawuje nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ważne akty prawne...

1445

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO¹⁾

z dnia 5 października 2011 r.

w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia

1232

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO¹⁾

z dnia 29 września 2011 r.

w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej

Rozporządzenie w sprawie warunków oceny programowej i instytucjonalnej

- §2 Ocena programowa obejmuje ocenę:
  - 3) funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia – w zakresie analizy efektów kształcenia i jego działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia
- §7 Ocena instytucjonalna obejmuje ocenę:
  - 2) funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, w tym jego konstrukcji i oddziaływania na doskonalenie jakości kształcenia.

Rozporządzenie w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia

- §9 pkt 1. Jednostka...może prowadzić studia... jeżeli...:
  - 9) wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów.
- Pkt 2. Jednostka, która rozpoczyna kształcenie na nowym kierunku studiów powinna:
  - 2) wdrażać wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, uwzględniający działania na rzecz doskonalenia programu kształcenia na prowadzonym kierunku studiów, od dnia rozpoczęcia kształcenia na danym kierunku studiów.

**Po co nam jeszcze ta dodatkowa praca
związana z WSZJK???**

Jakość - definicje

student,
pracodawca

- **JAKOŚĆ, definicja kompleksowa** - jakość oznacza pełne i ciągle zaspokajanie potrzeb **odbiorcy** na konkurencyjnym rynku
- **JAKOŚĆ, definicja wartościowa** - jakość to stopień doskonałości **produktu**
- **SYSTEM ZAPEWNIENIA JAKOŚCI** - oznacza strukturę organizacyjną, podział odpowiedzialności, procedury, procesy i zasoby umożliwiające wdrożenie zarządzania jakością
- **ZAPEWNIENIE JAKOŚCI** - oznacza wszystkie planowane i systematyczne działania niezbędne do tworzenia odpowiedniego stopnia zaufania co do tego, że usługa spełni ustalone wymagania jakościowe

absolwent

Tak naprawdę najważniejszym celem jest zbudowanie **KULTURY JAKOŚCI**- zbiorowej odpowiedzialności za kształcenie, wzorce zachowań i działań związanych z dbałością o jakość

Kultura jakości a systemy zapewniania jakości

**Wewnętrzne systemy
zapewnienia jakości**

**Mają prowadzić do
KULTURY JAKOŚCI**

**Zewnętrzne systemy
zapewnienia jakości**

**Komisje akredytacyjne -
krajowe i europejskie**

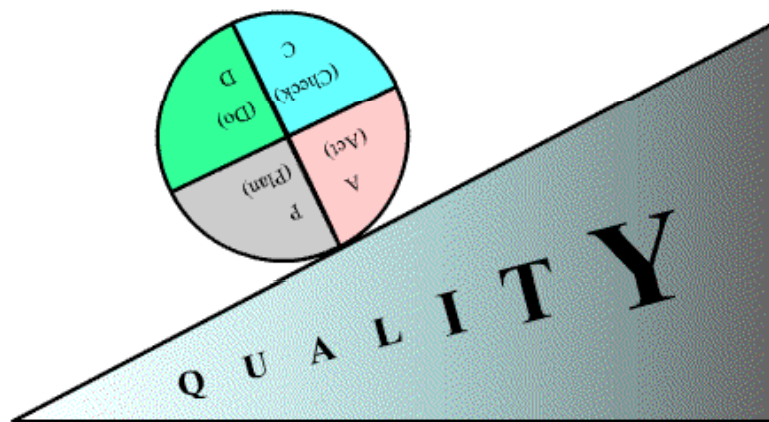
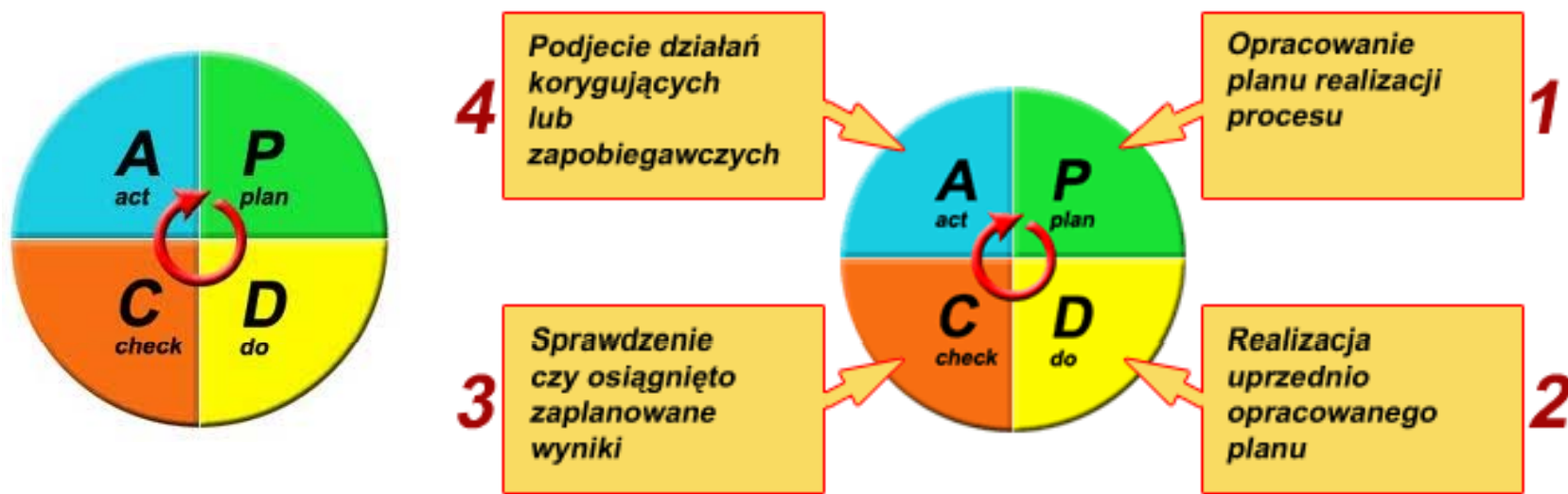
**KULTURA JAKOŚCI podnosi wartość instytucji.
Zewnętrzne procedury sprawdzania dostarczają społeczeństwu
informacji o randze instytucji.**

Od czego zacząć tworzenie systemu?

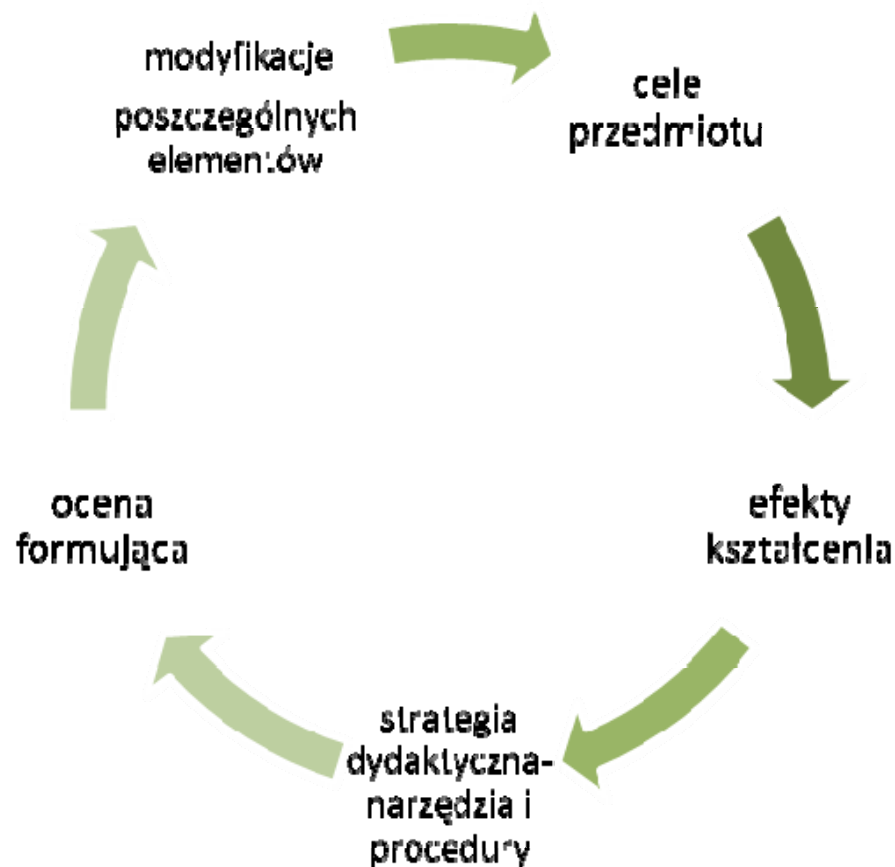
Wdrażanie KULTURY JAKOŚCI – na poziomie uczelni / wydziału / instytutu

- Powołanie jednostek odpowiedzialnych za opracowanie systemu zapewnienia jakości i zarządzania jakością kształcenia (na każdym z poziomów, w ramach całej społeczności akademickiej).
- Opracowanie procedur dotyczących różnych elementów procesu dydaktycznego (m.in. zatwierdzanie/modyfikacja programów, procedur egzaminacyjnych, kontrola obciążenia studentów, etc) i określenie odpowiedzialności za poszczególne elementy.
- Ewaluacja (diagnoza) obecnego stanu.
- Plan poprawienia jakości. Plan „naprawczy”, „wymuszający” na społeczności akademickiej pewne zachowania i działania pro-jakościowe.

Koło Deminga – jako przydatne narzędzie ciągłego doskonalenia jakości kształcenia

Proces ciągłego zapewniania jakości kształcenia w ramach pojedynczego przedmiotu

Gdzie szukać wskazówek (poza aktami prawnymi) ?

- **European Standards and Guidelines (ESG) – 2005**
- **Standardy i wskazówki ENQA (*European Association for Quality Assurance in Higher Education*)**

Przydatne adresy:

- <http://www.enqa.eu/>
- <http://www.enqa.eu/files/ENQA%20Bergen%20Report.pdf>
- <http://www.eqar.eu/application/requirements/european-standards-and-guidelines.html>

Gdzie jeszcze szukać wskazówek ?

www.pka.edu.pl

POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA

Załącznik do Uchwały Nr 1/2011
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 10 listopada 2011 r.

STATUT

POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

uchwalony 10 listopada 2011 r.

Część I

Kryteria oceny programowej

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,
- 2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Część II

Kryteria oceny instytucjonalnej

2. Jednostka stosuje skuteczny wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

- 1) Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia.
- 2) wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:
  - a) ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów,
  - b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia,

- c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy,
  - d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia,
  - e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia,
  - f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej,
  - g) ocenę poziomu naukowego jednostki,
  - h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów,
  - i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia,
  - j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,
- 3) jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do mdoskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

Projekt –Tuning- kilka dobrych rad w kwestii jakości kształcenia

<http://www.unideusto.org/tuningeu/>

<http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html>

ZAŁĄCZNIK 1

Projekt Tuning: Lista kluczowych zagadnień do tworzenia, realizacji, zarządzania i oceny programów w ramach wytycznych Procesu

Kategoria	Kluczowe zagadnienia
Profil programu	<ul style="list-style-type: none"> • Czy jasno i wyczerpująco ustalono potrzebę oraz potencjał (nowego) programu studiów? • Czy zmierza on do zaspokojenia istniejących bądź nowych oczekiwań zawodowych i/lub społecznych? • Czy przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi stronami? Czy wykazały one zapotrzebowanie na dany program studiów? • Czy zastosowana metoda konsultacji była adekwatna? Czy grupy respondentów były trafnie wybrane w odniesieniu do rozważanego programu? • Czy w jasny sposób podano definicję profilu, wskazano grupy docelowe oraz jego miejsce w kontekście krajowym i międzynarodowym?

Źródło: <http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html>

Projekt TUNING - wskazówki

Efekty kształcenia	<ul style="list-style-type: none"> • Czy wskazano jasne i adekwatne efekty kształcenia na szczeblu programu jako całości oraz w ramach jego poszczególnych elementów składowych? • Czy efekty te prowadzą do wskazanego profilu? Czy są one adekwatnie rozłożone na poszczególne etapy programu? • Czy zagwarantowano rozwojowość i spójność programu oraz jego składowych? • Czy efekty kształcenia sformułowano w formie kompetencji przedmiotowych i ogólnych obejmujących wiedzę, rozumienie, umiejętności, zdolności i wartości? • Jakie są gwarancje tego, że efekty kształcenia przypisane do programu będą uznawane i rozumiane w Europie i poza nią?
Kompetencje	<ul style="list-style-type: none"> • Czy kompetencje (zarówno przedmiotowe jak i ogólne), jakie mają być zdobyte przez studenta zostały określone i sformułowane w sposób jasny? • Czy poziom kompetencji, jakie mają być zdobyte jest właściwy dla danego programu studiów? • Czy kompetencje, jakie mają być zdobyte wyrażone są w sposób, który można faktycznie zmierzyć? • Czy zapewniono progresję w rozwijaniu tych kompetencji?

[Źródło: http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html](http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html)

Projekt TUNING - wskazówki

Poziom

- Czy uwzględniono poziom reprezentowany przez kandydatów na studia przy ustalaniu ich potrzeb związanych z kształceniem?
- Czy poziom efektów kształcenia i kompetencji odpowiada poziomowi tytułu zawodowego przewidzianego w Europejskiej oraz Krajowej Ramowej Strukturze Kwalifikacji?

Punkty i nakład pracy

- Czy program studiów jest oparty na systemie ECTS? Czy jest spójny z kluczowymi elementami systemu ECTS?
- Czy do programu przypisano punkty zaliczeniowe? W jaki sposób zapewniona jest adekwatność tego przypisania?
- W jaki sposób punkty są powiązane z efektami kształcenia tego programu?
- W jaki sposób sprawdzana jest współzależność między nakładem pracy a przypisaniem punktów zaliczeniowych?
- W jaki sposób zapewnia się, że nakład pracy studenta, w odniesieniu do działań związanych z nauczaniem uczeniem się i ocenianiem, jest zrównoważony w każdym • Jakimi mechanizmami stosuje się w celu modyfikacji przypisania punktów zaliczeniowych i działań edukacyjnych? W jaki sposób w proces ten zaangażowani są studenci?

Realizacja, podtrzymywanie i ocena programu

Kategoria	Kluczowe zagadnienia
Monitorowanie	<ul style="list-style-type: none"> • Jak monitoruje się jakość realizacji programu i jego składowych? • Jak monitoruje się jakość pracowników i ich motywację do realizacji programu? • Czy istnieją systemy oceny jakości środowiska do nauki w przypadku kształcenia/praktyk w miejscu pracy? • Czy jakość sal i wyposażenia (w tym również jakość środowiska do nauki w miejscu pracy) jest wystarczająca do realizacji programu? • Jak monitoruje się poziom kandydatów do programu? • Jak monitoruje się osiągnięcia studentów w nauce w kategoriach jakości efektów kształcenia/kompetencji, jakie należy uzyskać oraz czasu potrzebnego do ukończenia programu i jego poszczególnych składników? • Jak monitoruje się możliwości zatrudnienia absolwentów? • Jak zorganizowane są bazy danych absolwentów? • Czy gromadzi się dane dotyczące zadowolenia absolwentów z programu? • Jak zorganizowany jest system aktualizacji/modyfikacji programu studiów?

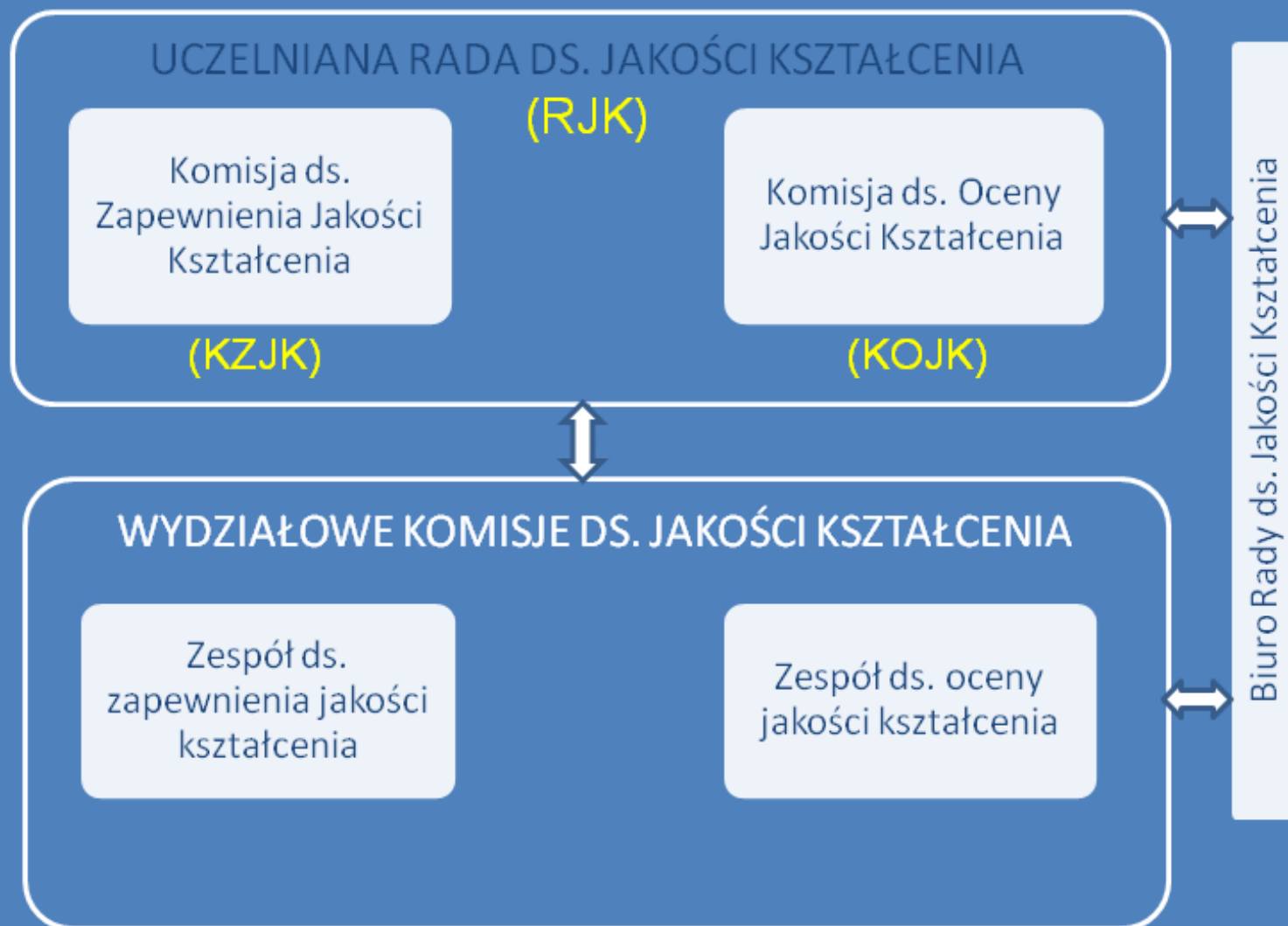
[Źródło: http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html](http://www.unideusto.org/tuningeu/publications.html)

Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK)
O USZJK
Struktura USZJK
Cele i zakres działania USZJK
Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia
Uchwały/Zarządzenia
Sprawozdania z działalności RJK
Wydarzenia/Aktualności
Badanie jakości kształcenia na UAM
Badanie jakości 2009/2010
Badanie jakości 2010/2011
Zewnętrzne zapewnienie jakości kształcenia
Państwowa Komisja Akredytacyjna
Uniwersytecka komisja Akredytacyjna
Materiały pomocnicze
Publikacje, raporty, deklaracje
Materiały z konferencji - UAM
Linki zewnętrzne

Przykłady dobrych praktyk WSZJK w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

UCZELNIANY SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ KSZTAŁCENIA

UCZELNIANY SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ KSZTAŁCENIA

Prorektor ds. kształcenia – nadzór nad funkcjonowaniem systemu

RADA DS. JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Przewodniczący – pełnomocnik rektora ds. zarządzania jakością kształcenia

Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia:

1. Przewodniczący senackiej Komisji ds. Kształcenia
2. Przewodniczący rektorskiej Komisji ds. Studentów
3. Pełnomocnik Rektora ds. Systemu ECTS
4. Pełnomocnik Rektora ds. Systemów Informatycznego Zarządzania Uczelnią
5. Pełnomocnik Rektora ds. LLL
6. Pełnomocnik Rektora ds. Programu LLP Erasmus
7. Pełnomocnik Rektora ds. Multimedialnych Technik Kształcenia
8. Kierownik Działu Nauczania

Komisja ds. Oceny Jakości Kształcenia:

1. Pełnomocnik rektora ds. oceny jakości kształcenia
2. Członek – pracownik naukowo - dydaktyczny
3. Członek – pracownik naukowo – dydaktyczny
4. Członek – pracownik naukowo – dydaktyczny
5. Koordynator ds. ankiet
6. Przedstawiciel studentów
7. Przedstawiciel doktorantów

UCZELNIANY SYSTEM ZARZĄDZANIA JAKOŚCIĄ KSZTAŁCENIA

WYDZIAŁOWE KOMISJE DS. JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

Zespół ds. zapewnienia jakości kształcenia:

1. Prodzikan właściwy ds. kształcenia - przewodniczący
2. Członkowie:
  - a) koordynatorzy działań na rzecz jakości kształcenia
  - b) inne osoby wskazane przez dziekana

Zespół ds. oceny jakości kształcenia:

1. Przewodniczący
2. Trzech nauczycieli akademickich (w tym 1 adiunkt)
3. Przedstawiciel studentów
4. Przedstawiciel doktorantów
5. Inne osoby wskazane przez dziekana

Dziękuję za uwagę
dorota.piotrowska@p.lodz.pl

